

Uiteenzetting d.d. 29-10-2009 voor de organisaties van de Klankbordgroep wijzigingsbesluit artikel 20-gebieden Waddenzee bij het definitieve besluit Aanwijzing gebieden met beperkte toegankelijkheid Waddenzee op grond van artikel 20 Natuurbeschermingswet 1998 voor het jaar 2010.

Inleiding

Op 29-10-2009 heeft LNV het "Besluit wijziging artikel 20-gebieden Waddenzee 2010" genomen. Het besluit is gepubliceerd in de Staatscourant en op de website van LNV. De volledige tekst van het besluit met de bijbehorende toelichting en kaarten is te vinden op de website van LNV. Tegen dit besluit is bezwaar mogelijk gedurende zes weken na publicatie in de Staatscourant.

LNV heeft bij het tot stand komen van dit besluit gewerkt volgens de procedure zoals vastgelegd in de "Leidraad aanwijzing artikel 20 natuurbeschermingswet 1998 Waddengebied". Het eerste wijzigingsvoorstel is besproken tijdens de Klankbordgroep-bijeenkomst in augustus 2009. Vervolgens zijn in de Expertgroep de ecologische onderbouwing van de voorgestelde wijzigingen, en de reacties vanuit de Klankbordgroep besproken. Op grond van de reacties van de Klankbordgroep, en het advies van de expertgroep, heeft LNV een conceptbesluit opgesteld en de organisaties van de Klankbordgroep verzocht om een zienswijze hier op. De ontvangen zienswijzen en reacties heeft LNV verwerkt in het definitieve besluit.

In deze uiteenzetting voor de organisaties van de Klankbordgroep wordt aangegeven hoe LNV op grond van de ecologische betekenis van de gebieden (A), en rekening houdende met de ingediende zienswijzen/bezwaren (B), tot een goed onderbouwd besluit is gekomen voor de artikel 20-gebieden in 2010. Deze uiteenzetting maakt geen deel uit van het formele besluit. Tegen deze uiteenzetting is daarom geen bezwaar mogelijk.

A: de ecologische betekenis van de gebieden

Zeehonden: Om het belang van een gebied voor zeehonden aan te geven wordt niet alleen gekeken naar aantallen die in een gebied worden aangetroffen en naar het aantal jongen dat in een gebied wordt geboren, maar indien relevant ook naar de betekenis die een gebied voor zeehonden kan hebben (bv. rustplek om te verharren) in een bepaald deel van de Waddenzee.

Vogels: Om het belang van een gebied als hoogwatervluchtplaats voor vogels aan te geven wordt gerefereerd aan de internationale populatie. In de SOVON-rapportage worden de soorten genoemd waarvan over de afgelopen vijf jaren een gemiddeld seizoensmaximum van minimaal 0,1 % van de internationale populatie in het betreffend gebied is geteld. In deze uiteenzetting nemen we dit niet helemaal over maar noemen we alleen die soorten waarvan in een gebied meer dan 0,3 % is geteld ("van groot belang"). Een gebied noemen we voor een soort van zeer groot belang als meer dan 1 % van de internationale populatie is geteld.

Van de broedvogels wordt aangegeven welk deel van de Nederlandse Waddenpopulatie in een bepaald gebied is geteld.

Deze beschrijving van het ecologisch belang van de gebieden is al eerder meegestuurd aan de Klankbordorganisaties bij het concept wijzigingsbesluit zoals toegezonden op 29 september jl., samen met de rapporten met ecologische informatie van IMARES en SOVON.

B: Ingediende zienswijzen en de reactie van LNV hierop

Op het eerste wijzigingsvoorstel van LNV, besproken in de Klankbordgroep vergadering op 26-08-09, heeft LNV diverse bezwaren en opmerkingen ontvangen. Ook op het concept-besluit, conform de Leidraad voor zienswijze toegestuurd aan de Toeristische Organisaties Waddenzee op 29 september jl., heeft LNV enkele zienswijzen en bezwaren ontvangen. Per gebied wordt aangegeven hoe de ontvangen reacties en de daarin beschreven belangen zijn gewogen.

LNV past gebiedssluiting toe na een afweging van het belang van een gebied voor beschermde natuurwaarden, en de kans op en de gevoeligheid voor verstoring.

Ter wille van deze afweging wil LNV het komend seizoen werken met de mogelijkheid van voordracht van gebieden door zowel de klankbordgroep als de terreinbeheerders op basis van monitoringinformatie, eventueel aangevuld met eigen informatie, voor opname in of afvoeren van de lijst van rustgebieden in de Waddenzee, indien er nog onvoldoende zekerheid bestaat over de kwalificatie van betreffend gebied voor openstelling dan wel sluiting. Is die zekerheid er wel, dan kan direct de in de Leidraad beschreven procedure voor openstelling dan wel sluiting worden gevolgd.

Deze uiteenzetting heeft betrekking op de volgende gebiedscategorieën:

1. Opheffing bestaande artikel 20-gebieden (Kornwerderzand)
2. Nieuwe artikel 20-gebieden (Den Oever Leidam)
3. Wijzigingen bestaande artikel 20-gebieden (Jacobsruggen, Simonszand en Groene Strand Ameland)
4. Grenscorrecties ten gevolge van natuurlijke dynamiek (Rottumerplaat, Boschwad/ Schild/ Lauwerswal, Horsbornzand, Oostpunt Schiermonnikoog, en Simonszand)
5. De in augustus 2009 voorgedragen nieuwe gebieden die niet worden aangewezen (Engelschhoek, Den Oever Schor)
6. Bestaande artikel 20-gebieden waarvan de toegangsbeperking ongewijzigd blijft.

1. Opheffing bestaande artikel 20-gebieden

1.1 Kornwerderzand (Verversgat)

Het huidige gebied Kornwerderzand is aangewezen ter bescherming van zeehonden. Het gebied is gesloten van 15/5 tot 1/9.

Dit artikel 20-gebied wordt als volgt gewijzigd (zie figuur 1):

De toegangsbeperking voor het gebied Kornwerderzand wordt opgeheven.

Sluiting is niet langer nodig omdat dit gedeelte voor zeehonden niet langer van bijzondere betekenis is. Het aantal zeehonden dat wordt waargenomen in dit gebied, is de laatste jaren sterk teruggelopen. Voor bescherming van de zeehond is sluiting van dit gebied niet langer nodig.

Zienswijzen

Door het Watersportverbond is eerder verzocht de westrand van dit gebied, het Verversgat, vrij te geven. Ook is verzocht om de zuidoosthoek van het gebied vrij te geven.

Reactie LNV

Met de opheffing van dit artikel 20-gebied wordt aan beide verzoeken tegemoet gekomen.

2. Nieuwe artikel 20-gebieden

2.1 Den Oever Leidam

Als nieuw artikel 20-gebied wordt aangewezen het gebied Den Oever Leidam. De toegangsbeperking heeft betrekking op het gebied zoals aangegeven in figuur 2 en geldt van 1/3 tot 15/8.

De toegangsbeperking wordt ingesteld vanwege de functie van de Leidam als broedgebied en beperkt zich tot de strekdam zelf ("de banaan").

Sluiting gedurende deze periode is nodig vanwege de belangrijke functie van het gebied als broedgebied voor de Lepelaar. Sinds enkele jaren broedt een toenemend aantal lepelaars op de strekdam. Op het vaste land is predatie door vossen een belangrijke beperkende factor voor het broedresultaat voor de Lepelaar. De strekdam is in dit opzicht een veilige plek, en kan voor de Nederlandse populatie lepelaars nog in belang toenemen.

Dit maakt de broedvogelkolonie op de strekdam tegelijk kwetsbaar voor verstoring. Een enkele betreding gedurende de broedperiode kan grote gevolgen hebben, reden om het gebied tijdens het broedseizoen geheel te sluiten.

De Leidam is ook belangrijk voor aalscholvers. De populatie aalscholvers neemt af in het Waddengebied. De Leidam is een plek waar groepen van soms meer dan duizend aalscholvers rusten, met name in de periode juni t/m september. 's Winters kunnen de aantallen oplopen tot duizenden. Aalscholvers kunnen tijdens het duiken hun veren niet goed droog houden zodat zij na het duiken minder goed kunnen vliegen. Rustplaatsen zijn belangrijk om ongestoord hun veren te kunnen laten drogen.

Het is op dit moment echter niet duidelijk of (het risico van) verstoring dermate groot is dat de toegang tot het gebied dient te worden beperkt om de functie als rustplaats voor de Aalscholver te beschermen.

Het komende jaar zal daarom goed worden gemonitord in welke mate er verstoring optreedt. Afhankelijk van de uitkomsten kan LNV volgend jaar alsnog besluiten de gesloten periode te wijzigen.

Zienswijzen

Door verschillende organisaties is aangegeven dat in de directe nabijheid van de Leidam enkele verpachte visvakken liggen die toegankelijk moeten blijven. Het Watersportverbond geeft aan dat ankeren aan oost- en westzijde van de Leidam mogelijk moet blijven.

Reactie LNV

De begrenzing van het gebied Den Oever Leidam wordt alsnog zo aangepast dat alle verpachte visvakken buiten de begrenzing blijven. Het artikel 20-gebied wordt beperkt tot de Leidam zelf. Ook ankeren aan oost- en westzijde blijft dus mogelijk mits de broedende Lepelaars niet worden verstoord.

3. Wijzigingen bestaande artikel 20-gebieden

3.1 Jacobsruggen

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9. Jaarlijks liggen hier honderden zeehonden. Ook worden hier jaarlijks tientallen, in 2009 ruim zeventig, jonge zeehonden geboren.

Dit artikel 20-gebied wordt als volgt gewijzigd (zie figuur 3):

De noord-westelijke grens van het gebied wordt naar het zuid-oosten opgeschoven zodat het gebied wordt verkleind.

Zienswijzen

Het Watersportverbond verzoekt de westpunt van dit gebied te verkleinen om de ronding naar zuid, komende van Terschelling, gemakkelijker te maken. Ook verzoekt het Watersportverbond om het gebied te verkleinen door de noordoost- en de zuidwestrand van het gebied naar binnen op te schuiven.

Reactie LNV

De zeehonden liggen in dit gebied langs de ooststrand en langs de geul die van zuidwest naar noordoost door het gebied loopt. De noord-westransd is gezien vanuit de huidige verspreiding van de zeehonden in dit gebied ruim genomen. Daarom kan deze rand naar binnen worden opgeschoven. Hiermee ontstaat langs de westpunt meer ruimte om de geul zuidwaarts in te draaien. Het verkleinen van het gesloten gebied aan de noordoostzijde en de zuidwestzijde, zoals voorgesteld door het Watersportverbond, zou betekenen dat gemakkelijker dicht bij de plaat aangelegd kan worden. Dit zou meebrengen dat de zeehonden vaak verstoord kunnen worden tijdens de kwetsbare werp- en zoogperiode, en bij het in- en uitzwemmen van deze geul. Het risico is dan groot dat dit gebied voor zeehonden beduidend minder geschikt zal worden. Voor het beschermen van de functie van dit gebied voor de zeehond is het aanpassen van de grenzen daarom ongewenst.

3.2 Simonszand

Het huidige gebied Simonszand is aangewezen ter bescherming van zeehonden. Het is gesloten van 15/5 tot 1/9. Het Simonszand bestaat uit twee samenhangende platen (Simonsrif en Simonsplaat) die afhankelijk van de waterstand te onderscheiden zijn of één geheel vormen.

Dit artikel 20-gebied wordt als volgt gewijzigd:

De toegangsbeperking wordt vanwege de functie van hoogwatervluchtplaats uitgebreid tot sluiting gedurende het gehele jaar tijdens de periode van 3 uur voor tot 3 uur na hoogwater, gemeten te Lauwersoog. De toegangsbeperking heeft betrekking op het gebied aangegeven in figuur 4 (blauwe contour).

Het gebied heeft een zeer groot belang als hoogwatervluchtplaats (HVP) voor o.a. Zilverplevier, Wulp, Kanoet (gemiddeld seizoensmaximum 1,2 % van de internationale populatie), Bonte strandloper (1,4 % van de internationale populatie), en Drieteenstrandloper (1,6 % van de internationale populatie).

De afgelopen jaren is het Simonszand door natuurlijke dynamiek lager komen te liggen. Het droogblijvend oppervlak bij vloed neemt hierdoor af. Juist hierdoor neemt de betekenis van het gebied als HVP nog toe.

Het gebied wordt bovendien regelmatig verstoord door recreanten. Daarom is sluiting van het gebied om de kwetsbare natuurwaarden te beschermen wenselijk.

Zienswijzen

Door de gezamenlijke wadlooporganisaties is aangegeven dat Simonszand een belangrijke plaat is waarnaar en waarvandaan wadlooptochten worden georganiseerd.

Door het Watersportverbond is aangegeven dat met name voor zeekanoërs, droogvallers en wadlopers dit een belangrijk gebied is.

Door productschap Vis is aangegeven dat Simonszand een van de laatste plekken is waar vissers uit Lauwersoog en Noordpolderzijl terecht kunnen.

Reactie LNV

Uit vogeltellingen blijkt dat het Simonszand van grote internationale betekenis is als HVP.

Ook worden bezoeken aan en bij het gebied jaarlijks gemonitord zodat er een goed beeld is van betreding en verstoring. Waarnemingen van de Vogelwacht Rottumerplaat over de afgelopen vier jaren laten zien dat in de huidige situatie het oostelijk deel van Simonszand regelmatig wordt bezocht door wadlopers en kanovaarders en er regelmatig wordt drooggevallen.

Regelmatig constateert de vogelwacht dat betreding voor (grote) verstoring van vogels en soms ook zeehonden zorgt.

Kanoërs: jaarlijks bezoekt een aantal kanoërs het gebied, meestal met overnachting in tenten (waarnemingen vogelwacht 2006: 76, 2007: 8, 2008: 43, 2009: 23). Wadlopers: de afgelopen vier jaar constateerde de vogelwacht jaarlijks diverse wadlooptochten naar Simonszand. Wadlopers komen aan tijdens laag tij en worden over het algemeen uiterlijk rond drie uren voor hoogwater weer opgehaald. Een enkele maal blijven ook enkele wadlopers een tijd over of overnachten.

Droogvallers: de vogelwacht telde de afgelopen 4 jaar tussen de 13 en 47 droogvallende schepen per jaar bij Simonszand. Met name wordt vanaf droogvallende schepen veel gewandeld, ook met (loslopende) honden. Schepen liggen regelmatig een hele dag of overnachten, zijn dus ook hele eb en vloed cycli aanwezig.

LNV concludeert dat de regelmatig voorkomende aanwezigheid bij / op Simonszand de HVP-functie verstoort. Om verstoring van de aanwezige natuurwaarden te voorkomen is sluiting gedurende de hoogwaterperiode nodig. Dit betekent dat betreding van de plaat binnen de gesloten periode niet mogelijk is. Ankeren en droogvallen buiten de artikel 20-begrenzing, en/of buiten de gesloten periode blijft wel mogelijk.

Wadlopers: Na overleg met het Wadloopcentrum Pieterburen is geconstateerd dat de georganiseerde wadlooptochten kunnen blijven plaatsvinden omdat de aangegeven begrenzing van de HVP hiervoor voldoende ruimte laat aan de zuidoosthoek. Het is verantwoordelijkheid van de wadlooporganisaties om er op toe te zien dat de wadlopers niet binnen de gesloten periode het gesloten gedeelte van de plaat oplopen.

Visserij: het te sluiten HVP-gebied betreft geen mogelijke visgronden.

3.3 Groene Strand Ameland

Het gebied is gesloten vanwege het belang als rust- foerageer- en broedgebied voor vogels en is gesloten van 15/3 tot 15/8.

Het gebied is met name van belang als broedgebied voor Bontbekplevier en in voorgaande jaren ook voor Strandplevier. Voor plevieren is in het Aanwijzingsbesluit een verbeterdoelstelling geformuleerd.

Verstoring in het gebied door betreding in de broedperiode betekent dat de betekenis als broedgebied waarschijnlijk zal afnemen.

Dit artikel 20-gebied wordt als volgt gewijzigd (zie figuur 8):

De begrenzing van het gebied wordt aan de oost- en west zijde zodanig aangepast dat onbedoelde betreding van het gebied zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Zienswijze

Tijdens overleg in mei 2009 tussen de gemeente Ameland, LNV en Staatsbosbeheer heeft de gemeente verzocht om voor het besluit 2010 nogmaals goed te kijken naar de noodzaak van sluiting.

Reactie LNV

Conform de afspraak heeft LNV op grond van de beschikbare informatie over het gebied nogmaals bekeken of sluiting van het gebied wenselijk is. Op de bijeenkomst van de expertgroep cf. de Leidraad is geconstateerd dat sluiting van het Groene Strand gedurende de broedperiode gewenst is.

Tijdens de bijeenkomst in augustus 2009 over de bebording Groene Strand is afgesproken dat indien de sluiting van het Groene Strand gehandhaafd blijft, de begrenzing van het gebied zo zal worden aangepast dat onbedoelde betreding zo veel mogelijk wordt voorkomen. Ook is afgesproken dat de gemeente Ameland in november 2009 een bijeenkomst met de verschillende partijen belegt over het moment en de locatie van de te plaatsen (artikel 20- en informatie-)borden.

LNV heeft overeenkomstig de afspraken de begrenzing van het gebied zo aangepast dat onopzettelijke betreding van het gebied zo veel mogelijk wordt voorkomen.

4. Grenscorrecties ten gevolge van natuurlijke dynamiek

De Waddenzee is een dynamisch gebied. Van nature kan de ligging van platen en geulen aanzienlijk verschuiven door de natuurlijke dynamiek.

Van de volgende gebieden wordt op enkele punten de begrenzing gecorrigeerd om de grenzen weer te laten samenvallen met de actuele ligging van geulen en platen:

Rottumerplaat, Boschwad/ Schild/ Lauwerswal, Horsbornzand, en Oostpunt Schiermonnikoog.

Zie bijgevoegde figuren 5 t/m 7.

Ook het vanwege het belang voor zeehonden gesloten gebied van Simonszand wordt vanwege natuurlijke dynamiek iets aangepast (zie figuur 4).

5. Voorgedragen nieuwe gebieden die niet worden aangewezen

5.1 Engelschhoek

Als nieuw artikel 20-gebied is voorgesteld het gebied Engelschhoek ten noordwesten van Terschelling. Toegangsbeperking is voorgesteld vanwege de belangrijke functie die dit gebied heeft voor de Grijze zeehond.

De afgelopen jaren is het aantal grijze zeehonden in dit gebied sterk aan het toenemen. Het betreft waarschijnlijk deels dezelfde dieren die hun jongen werpen en zogen op de Richel.

In het voorjaar (verharingsperiode) worden meer dan 1000 dieren geteld, in de zomer meer dan 1500.

Zienswijzen

Watersportverbod: Sluiting is niet direct strijdig met belangen van wadvaarders aangezien dit geen droogvalgebied betreft. Wel worden naar deze platen rondvaarten georganiseerd.

Visserij: het gebied is belangrijk voor visserij.

Gemeente Terschelling: verzoekt het besluit tot sluiting niet overhaast te nemen. Het gebied is belangrijk voor rondvaarten.

Reactie LNV

Zoals toegelicht in de Leidraad, moet Nederland op grond van internationale afspraken beschermingsgebieden aanwijzen voor het bereiken en behouden van een minimale levensvatbare populatie zeehonden (zowel gewone als grijze) met een natuurlijke reproductie en overleving. Dit betekent dat kwetsbare gebieden (kraamgebieden, verhaargebieden, rustplaatsen) moeten worden gevrijwaard van verstoring en zo nodig afgesloten dienen te worden.

De Grijze zeehond is recent aan het toenemen in de Waddenzee. Wel is duidelijk dat de minimale levensvatbare populatiegrootte momenteel nog niet gehaald wordt. Conform de Leidraad kan het daarom nodig zijn om gebieden die belangrijk zijn voor de Grijze zeehond, en die gevoelig zijn voor verstoring, te sluiten om de Grijze zeehond voldoende bescherming te bieden.

Het gebied Engelschhoek is duidelijk een van de belangrijkste gebieden in de Nederlandse Waddenzee voor de Grijze zeehond. Het is op dit moment echter niet duidelijk of (het risico van) verstoring dermate groot is dat de toegang tot het gebied dient te worden beperkt om de zeehonden te beschermen.

Het komende jaar zal daarom goed worden gemonitord in welke mate er verstoring optreedt. Afhankelijk van de uitkomsten kan LNV volgend jaar alsnog tot aanwijzing als artikel 20-gebied overgaan.

5.2 Den Oever Schor

Als nieuw artikel 20-gebied is door Staatsbosbeheer voorgedragen het gebied Den Oever Schor. Toegangsbeperking is voorgesteld vanwege de belangrijke functie die dit gebied heeft als rustgebied en HVP voor vogels.

Het gebied is van (zeer) groot belang voor o.a. Lepelaar, Bergeend, Pijlstaart (gemiddeld seizoensmaximum 1,3 % van de internationale populatie), Kluut, Goudplevier en Tureluur. De functie van HVP wordt voornamelijk gevormd door de strook langs de waterrand, op enige afstand van de dijk.

Daarnaast heeft het gebied potentie als broedgebied voor plevieren. Voor deze soorten geldt een verbeterdoelstelling volgens het Aanwijzingsbesluit Waddenzee.

Zienswijzen

Het Watersportverbond: bij het Schor wordt regelmatig drooggevalen. Sluiting van de kwelder tijdens de broedperiode is geen probleem.

Visserij: vaste visvakken binnen het gebied moeten toegankelijk blijven.

Gemeente Wieringen: de gemeente is bezig met plan voor beheer en voorlichting. Naar verwachting is dit voldoende om verstoring van de HVP-functie, en verstoring tijdens de broedperiode, te voorkomen. Ook heeft de provincie een vergunning voor het plukken van zeekraal voor dit gebied afgegeven.

Reactie LNV:

Voor de functie van HVP is op dit moment nog niet voldoende duidelijk of het risico op verstoring ook kan worden verminderd op andere wijze dan aanwijzing als artikel 20-gebied. Het deel van het gebied met HVP-functie bevindt zich op enige afstand van de dijk. Wandelaars begeven zich niet ver van de dijk. Door deze fysieke afstand lijkt het risico van verstoring niet zo groot te zijn. Het risico op verstoring kan verder worden verkleind door voorlichting op informatiepanelen langs de dijk over de aanwezige soorten en de functie van het gebied.

Het is op dit moment nog niet duidelijk of deze maatregelen voldoende zullen zijn om de (potentiële) natuurwaarden in dit gebied voldoende te beschermen c.q. te ontwikkelen.

De gemeente Wieringen heeft toegezegd komend seizoen voldoende beschermende en/of voorlichtingsmaatregelen te treffen.

Het komende jaar zal daarom extra worden gemonitord in welke mate de door de gemeente Wieringen te treffen maatregelen voldoende zijn om verstoring te voorkomen. Afhankelijk van de uitkomsten kan LNV volgend jaar alsnog tot aanwijzing als artikel 20-gebied overgaan.

6. Bestaande artikel 20-gebieden waarvan de toegangsbeperking ongewijzigd blijft (uitgezonderd de grenswijzigingen vanwege natuurlijke dynamiek zoals beschreven onder 4).

6.1 Blauwe balg

Het huidige gebied Blauwe balg is aangewezen ter bescherming van zeehonden en vanwege de HVP-functie voor vogels. Het noordoostelijke deel is gesloten van 1/4 tot 1/9. Het zuidwestelijke deel is gesloten van 15/5 tot 1/9.

Het noordoostelijk deel van de Blauwe balg is van grote betekenis voor zeehonden. Dit is het deel dat gesloten is van 1/4 tot 1/9. In dit gebied bevinden zich tot vele honderden zeehonden langs de randen van de Blauwe balg en het Borddiep.

Ook is het noordoostelijk deel van grote betekenis als HVP, met o.a. jaarlijks hoge aantallen Zilverplevieren, Kanoeten, Bonte strandlopers en Rosse grutto's.

Zienswijzen

Het Watersportverbond verzoekt om de oostelijke ingang breder te maken, en verzoekt om doorvaart bij hoogwater door het zuidelijk deel van het gebied mogelijk te maken.

Reactie LNV

In het noordelijk deel liggen veel zeehonden, waaronder veel langs de oostelijke geulrand. Ook is dit een belangrijke HVP. Het verkleinen van de artikel 20-contour vergroot het risico van verstoring en is met het oog op de rust in dit liggebied / HVP niet wenselijk.

Het zuidwestelijke deel is gesloten van 15/5 tot 1/9. Dit gebied heeft geen functie als HVP. Jaarlijks houden zich in dit gebied meer dan honderd zeehonden op. Voor de zeehond is dit ook een belangrijk geboortegebied. Verspreid in het zuidwestelijk gebied worden beduidend meer jonge zeehonden geboren dan in het noordelijke gebied, jaarlijks 20 tot 25. Het verschilt enigszins per jaar waar de dieren in dit gebied liggen. Dit is afhankelijk van de natuurlijke dynamiek. Hoofdzakelijk zijn de zeehonden te vinden langs of in de buurt van de geul die vanuit het Oosterom richting de Kromme balg loopt.

Verkleining van het gesloten gebied of het toestaan van doorvaart door de genoemde geul, zoals verzocht door het Watersportverbond, zal waarschijnlijk gedurende de werp- en zoogperiode voor verstoring en het verjagen van dieren uit dit gebied zorgen. Verandering van de toegankelijkheid is daarom niet wenselijk.

6.2 Koffieboonenplaat

De Koffieboonenplaat is aangewezen ter bescherming van zeehonden en als broed- en HVP-gebied voor vogels. Het gebied is gesloten van 15/3 tot 1/11.

Het gebied herbergt jaarlijks groepen van meer dan 80 zeehonden.

De strandhaak aan de oostpunt van Terschelling is van zeer grote betekenis als HVP, met o.a. jaarlijks zeer hoge aantallen Scholekster, Zilverplevier, Kanoet (gemiddeld seizoensmaximum 1,7 % van de internationale populatie), Drieteenstrandloper, Bonte strandloper, Rosse grutto (1 % van de internationale populatie), en Zilvermeeuwen.

Als broedgebied is de Koffieboonenplaat van grote betekenis met name voor Eidereend, Scholekster, Bontbekplevier, Strandplevier, Noordse stern, en Dwergstern.

Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.3 Richel

De Richel is aangewezen ter bescherming van zeehonden (zowel gewone als grijze) en als broed- en HVP-gebied voor vogels. Het gebied is het gehele jaar gesloten.

Het gebied herbergt jaarlijks groepen van meer dan 100 gewone zeehonden. In 2009 zijn door de Waddenunit LNV tot ca. 200 dieren geteld.

De Richel is tevens het belangrijkste geboortegebied voor grijze zeehonden. In 2009 werden groepen tot meer dan 600 volwassen dieren geteld en meer dan 200 pups.

De Richel is tevens een belangrijke HVP, in samenhang met Oostpunt Vlieland en Griend. Jaarlijks is dit gebied van (zeer) grote betekenis voor Zilverplevier, Kanoet (gemiddeld seizoensmaximum 2,6 % van de internationale populatie), Drieteenstrandloper (1,1 % van de internationale populatie), Bonte strandloper (3,1 % van de internationale populatie), Rosse Grutto (1,8 % van de internationale populatie), Wulp (2,2 % van de internationale populatie).

Als broedgebied is het gebied met name van betekenis voor Visdief, Noordse stern en Dwergstern.

Zienswijzen

Het watersportverbond verzoekt om het westelijk deel van het gebied te verkleinen zodat ook de westelijke geul langs de Richel toegankelijk wordt.

Reactie LNV

De Richel is in het Waddengebied van grote betekenis voor beschermde natuurwaarden.

Toegankelijkheid van de westelijke geul kan grote aantrekkingskracht hebben op recreatieverkeer en droogvallers. Dit zou voor aanzienlijke verstoring zorgen. Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.4 Rottumeroog/ Rottumerplaat/ Boschwad-Schild

Rottumeroog en -plaat zijn aangewezen ter bescherming van zeehonden en als rust-, broedgebied en HVP. voor vogels. Beide gebieden zijn het gehele jaar gesloten.

Boschwad-Schild is aangewezen ter bescherming van de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9.

Imares geeft aan dat het belang voor zeehonden van dit gebied zeker gelijk is aan de voorgaande jaren. In de gebieden Rottumeroog, Rottumerplaat, Boschwad/Schild/Lauwerswal en Horsbornzand samen worden jaarlijks ongeveer de helft van alle Nederlandse jonge zeehonden geboren.

Voor vogels is het gebied van (zeer) groot belang als HVP, met name voor Scholekster, Bontbekplevier, Zilverplevier (gemiddeld seizoensmaximum 3,3 % van de internationale populatie), Kanoet (3,1 %), Drieteenstrandloper, Bonte strandloper (2,5 %), Rosse grutto, Wulp (1 %), en Zilvermeeuw.

Daarnaast is het gebied van groot belang als broedgebied, o.a. voor de volgende soorten: Eider (gemiddeld 7 % van de NL Waddenpopulatie), Bontbekplevier (1 %), Strandplevier (6 %), Noordse stern (2 %), en Dwergstern (6 %).

Zienswijze

Het Watersportverbond verzoekt om het zuidelijk deel van Rottumerplaat vrij te geven, in elk geval om de doortocht naar het Noorden (via het Boschwad naar het Schild) mogelijk te maken.

Ook verzoekt het Watersportverbond om de westgrens van het gebied Rottumeroog naar het oosten op te schuiven, om de toegang tot het Schild te verbeteren. Tenslotte verzoekt het watersportverbond om de noordoostpunt van het gebied Rottumeroog te verkleinen zodat de geul Sparregat oostelijk van Rottumerplaat, liggend in het gebied Horsbornzand, toegankelijk wordt buiten de gesloten periode van het Horsbornzand.

Reactie LNV

Juist langs de genoemde geul het Schild liggen sinds jaar en dag veel zeehonden. Het Schild is bovendien een belangrijk werp- en zooggebied. Om deze natuurwaarden te beschermen is verkleining van het artikel 20-gebied, zoals verzocht door het Watersportverbond, ongewenst.

De geul tussen Rottumeroog en Rottumerplaat (het Schild) is bij de huidige ligging van de gesloten gebieden buiten de gesloten periode goed toegankelijk. Het Sparregat loopt dicht langs Rottumeroog. Verruiming van de toegankelijkheid van deze geulen door de grens bij Rottumeroog te verleggen zal waarschijnlijk recreatieverkeer en droogliggers aantrekken. Dit zou de functie van Rottumerplaat als HVP onder druk zetten en is daarom ongewenst.

6.5 Brakzandstergat

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9.

Het Brakzandstergat herbergt jaarlijks enige tientallen zeehonden. Ook wordt er jaarlijks een aantal jongen geboren.

Zienswijzen

Het Watersportverbond verzoekt om het gebied bij hoogwater toegankelijk te maken. Ook verzoek om de ingang van de geul vrij te geven.

Reactie LNV

Hoewel de aantallen in vergelijking met andere gebieden niet hoog zijn, is dit in dit kombergingsgebied en daarmee voor de spreiding van de zeehond over de Waddenzee een belangrijke plek. Rust in het gebied tijdens werp- en zoogperiode is belangrijk. De zeehonden liggen langs de noordrand van de geul. Bij regelmatige scheepvaart door de geul in de kwetsbare periode zal waarschijnlijk de betekenis van dit gebied voor zeehonden afnemen.

Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.6 Dantzigat (Hoge Wier)

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9.

Het Dantzigat herbergt jaarlijks een groot aantal zeehonden. Jaarlijks ook worden hier vele tientallen jonge zeehonden geboren. Voor de Waddenpopulatie is dit een erg belangrijk gebied. Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.7 Doove Balg

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9.

De aantallen zijn in vergelijking met andere gebieden niet hoog. Waarschijnlijk speelt verstoring hierbij een rol. In dit kombergingsgebied en daarmee voor de spreiding van de zeehond over de Waddenzee is dit wel een belangrijke plek.

Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.8 Eilanderbalg

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9. In het gebied Eilanderbalg is recent het aantal zeehonden teruggelopen. Mogelijk is verstoring in dit gebied hiervan mede de oorzaak.

LNV zal het komende jaar extra monitoren in welke mate verstoring in dit gebied optreedt en eventueel aan de hand hiervan bepalen of het in stand houden van dit artikel 20-gebied gewenst is.

6.9 Foksdiep

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9. In en rond het Foksdiep liggen jaarlijks enige tientallen zeehonden. Jaarlijks worden hier ook enkele jongen geboren.

In het Foksdiep komt regelmatig verstoring voor. Dit beperkt mogelijk het gebruik van het Foksdiep door zeehonden. Hoewel de aantallen in vergelijking met andere gebieden niet hoog zijn, is dit in dit kombergingsgebied en daarmee voor de spreiding van de zeehond over de Waddenzee een belangrijke plek. Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.10 Holwerderbalg

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9. De Holwerderbalg wordt jaarlijks gebruikt door vele honderden zeehonden. Ook worden hier jaarlijks tientallen jongen geboren.

Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.11 Mosselgaatje

Het gebied is vanwege het belang voor de zeehond en is het gehele jaar gesloten. Dit gebied is van speciaal belang aangezien het geldt als een belangrijke rust- werp- en zooggebied voor de gewone zeehond. Het wordt jaarlijks gebruikt door honderden zeehonden. Regelmatig ook worden hier tientallen jongen geboren.

In dit kombergingsgebied en daarmee voor de spreiding van de zeehond over de Waddenzee is dit een belangrijke plek.

Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.12 Oude Zuid Meep

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9. Het gebied herbergt jaarlijks meer dan honderd zeehonden. Jaarlijks ook worden hier tientallen jongen geboren. Deze liggen met name langs de noordwestelijke bank en meer verspreid ook in het oosten en zuiden.

Zienswijze

Het watersportverbond verzoekt om het noordelijk deel, de geulen Franekergat en de Oude Zuid Meep, vrij te geven.

Reactie LNV

Juist langs de genoemde geulranden ligt het grootste deel van de zeehonden in dit gebied. Regelmatige recreatievaart in deze geulen in de werp- en zoogperiode zou de functie van dit gebied voor zeehonden waarschijnlijk ernstig aantasten.

Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.13 Steenplaat

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9. De beide delen van het gebied Steenplaat herbergt jaarlijks vele honderden gewone zeehonden en een groeiend aantal, soms tot meer dan tweehonderd grijze zeehonden.

De dieren liggen geheel niet meer in het tussenliggende gebied waarvan vorig jaar de beperking in toegankelijkheid is opgeheven. Het vrijgeven van andere delen van het gebied Steenplaat betekent dat zeehonden daardoor ook die delen mogelijk niet of minder zullen gebruiken.

Verandering van de toegankelijkheid van de overige delen van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.14 Vierhuizergat

Het gebied is gesloten vanwege het belang voor de zeehond en is gesloten van 15/5 tot 1/9.

Het gebied Vierhuizergat herbergt jaarlijks een aantal tientallen zeehonden. Daarnaast worden er jaarlijks enkele tientallen jongen geboren. De dieren zoeken waarschijnlijk juist dit gebied op vanwege de rust die er heerst.

Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.15 Boschplaat

Het gebied is gesloten vanwege het belang als rust- foerageer- en broedgebied voor vogels en is gesloten van 15/3 tot 15/8.

Het gebied heeft een belangrijke functie als broedgebied voor diverse soorten, waaronder voor Strandplevier en voor Bontbekplevier. Voor plevieren geldt een verbeterdoelstelling volgens het Aanwijzingsbesluit. Verstoring in het gebied door betreding in de broedperiode betekent dat de betekenis als broedgebied waarschijnlijk zal afnemen.

Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk.

6.16 Oerd/Hon

Het gebied is gesloten vanwege het belang als rust- foerageer- en broedgebied voor vogels. Het gebied is gesloten van 15/3 tot 15/9.

Voor de vogels die zich bevinden op de oostpunt van Ameland zijn het Oerd en de Hon een samenhangend gebied. Als HVP is het Oerd o.a. van groot belang met name voor Lepelaars (gemiddeld seizoensmaximum 1,5 % van de internationale populatie). Als broedgebied zijn beide gebieden samen van zeer groot belang voor Lepelaar (6 % van de Waddenpopulatie), Bruine kiekendief (3 %), Kleine mantelmeeuw (9 %), Velduil (4 %), en Tapuit (9 %).

Verstoring in het gebied door betreding in de broedperiode betekent dat de betekenis als broedgebied waarschijnlijk zal afnemen.

Verandering van de toegankelijkheid van dit gebied is daarom niet wenselijk. Eerder zou gezien moeten worden of uitbreiding van de begrenzing richting het oosten wenselijk is om de natuurwaarden in dit gebied te beschermen.

6.17 Rif

Het gebied is gesloten vanwege het belang als hoogwatervluchtplaats voor vogels. Het gebied is het gehele jaar gesloten van 3 uur voor tot 3 uur na hoogwater. Indien zich op het Rif een kolonie vogels vestigt om er te broeden, dan zal dat specifieke gedeelte in het veld worden gesloten middels hierop gerichte bebording.

Als HVP is het Rif o.a. zeer belangrijk voor Eidereenden (gemiddeld seizoensmaximum 0,5 % van de internationale populatie), Scholekster (0,5 %), Zilverplevier (0,4 %), Kanoet (1,5 %), Drieteenstrandloper (1 %), Bonte strandloper (0,9 %), Rosse grutto (0,9 %), en Wulp (0,6 %).

Zienswijzen

Het Watersportverbond verzoekt om terug te gaan naar de afsluiting van vóór 2008. Ook heeft het Watersportverbond gevraagd om in elk geval de gesloten periode te verminderen tot 2 uur voor en na hoogwater.

Reactie LNV

In het aan 2008 voorafgaande aanwijzingsbesluit 2006 is voor het Rif vanwege de broed- en HVP-functie een toegangsbeperking (gehele sluiting) aangegeven van 15 mei tot 1 augustus.

In 2008 is besloten dat ten aanzien van bescherming van broedvogels, het Rif pas gesloten hoeft te worden als dit op grond van de actuele situatie nodig is. In sommige seizoenen komt er door stormen en dergelijke van het broeden niet veel terecht. Dan is sluiting om broedvogels te beschermen ook niet nodig. Dit "maatwerk" kan worden toegepast door de aanwezigheid van vogelwachters op de Engelsmanplaat. Als die een broedvogelkolonie waarnemen, wordt alsnog het betreffende deel tijdens de broedperiode gesloten. Dit blijkt in de praktijk goed te werken.

LNV vindt het daarom niet nodig om voor broedvogels terug te gaan naar het strengere beschermingsregime van voor 2008.

In 2008 heeft LNV tevens besloten het Rif vanwege de HVP-functie te sluiten van 3 uur voor tot 3 uur na hoogwater. Hierover is tijdens het bezoek van LNV, SBB en Wadvaarders aan het Rif in mei 2009 afgesproken dat het westelijk deel van het Rif toegankelijk zou zijn voor droogvallende schepen. Ook zouden op dit westelijk deel afzonderlijk vogeltellingen worden uitgevoerd om de functie van HVP apart voor het westelijke deel te kunnen monitoren. Tenslotte zou LNV wijziging van de

toegankelijkheid van dit gebied aan de Wadvaarders doorgeven indien dit nodig zou zijn vanwege aanwezigheid van een HVP of van broedvogels.

LNV heeft besloten om voor het komende seizoen dezelfde werkwijze te volgen voor het westelijke deel van het Rif. Dit betekent dat op de hydrografische kaart de contour van het artikel 20-gebied gehandhaafd blijft, maar dat het westelijke deel van het Rif toegankelijk is voor droogvallende schepen. De grens van dit deel zal in het veld worden gemarkeerd. Dit westelijk deel zal opnieuw apart door de vogelwachters worden gemonitord. Als zij de aanwezigheid van een HVP of van broedvogels waarnemen, zal alsnog de toegang tot dit westelijke deel worden beperkt. LNV zal hiervan tijdig melding maken.

Tijdens de expertbijeenkomst over de artikel 20-gebieden is uitgebreid gesproken over de gewenste periode van sluiting van een HVP. De deskundigen van de expertgroep gaven aan dat het onverstandig is om de gesloten periode te verminderen en adviseerden om voor alle HVP's een sluitingsperiode aan te houden van 3 uur voor tot 3 uur na hoogwater. Het verslag van de expertbijeenkomst is aan de Klankbordorganisaties toegezonden op 29-09 jl.

LNV gaat dus conform het advies van de expertgroep niet over tot de gevraagde vermindering / verkorting van de gesloten periode.

6.18 Noorderhaaks

De Noordkant van het gebied Noorderhaaks (Razende Bol) is van 15/5 tot 1/11 gesloten vanwege het belang als rust- foerageer- en broedgebied voor vogels. Dit gebied is tevens van speciaal belang voor de bescherming van zeehonden aangezien het geldt als een belangrijk rust- werp- en zooggebied voor zeehonden.

Noorderhaaks is erg in trek bij bezoekers. Dit betreft zowel schepen die tegen Noorderhaaks aan ankeren, als mensen (soms feestvierende gezelschappen) die zich over de gehele plaat begeven. Op het niet gesloten deel van Noorderhaaks is daarom sprake van een duidelijke verstoringdruk. Zonder de sluiting van de noordelijke rand is de kans op verstoring van de zeehonden die daar liggen erg groot. Verkleining van het gesloten gebied is daarom niet wenselijk.

Tenslotte

Het Produktschap Vis heeft aangegeven de bezwaren die zij tegen het besluit 2009 hebben ingediend tegen de toegangsbeperking voor diverse gebieden te handhaven. Op deze ingediende bezwaren neemt LNV, dienst Regelingen, een beslissing over het al dan niet gegrond zijn van deze bezwaren. LNV verwijst voor de beantwoording van de gehandhaafde bezwaren naar de betreffende beslissing op bezwaar.

Bijlage

Organisaties Klankbordgroep:

Federatie Wadden VVV's
HISWA/Kamer van Koophandel
It Fryske Gea
KIC Recreatie
Landschap Noord-Holland
Natuurmonumenten
Nederlandse kano Bond
Nederlandse Vissers Bond
Provincie Friesland
Provincie Groningen
Provincie Noord-Holland
Raad voor de Wadden
Regionaal College Waddengebied
RECRON Friesland
Rederij Boschwad
Rederij Kijf
Regionaal kantoor ANWB
Rijkswaterstaat
Rondvaartbedrijf Ameland
Sportvisserij Nederland
Staatsbosbeheer
Stichting Het Groninger Landschap
Stichting Het Uithuizer Wad
Stichting Jachthavens Waddeneilanden
Stichting Peddelpraat
Stuurgroep Waddenprovincies
Verenigde Bruine Zeilvaart Harlingen
Vereniging Beroepschartervaart BBZ
Vereniging geïntegreerde visserij
Vereniging van Waddengemeenten
Vereniging van Wadvaarders
Vereniging Waddenzeekustgemeenten
Waddenvaart BV
Wadloopcentrum Friesland
Wadloopcentrum Pieterburen
Watersportverbond
Watersportverbond District Noord
Wadgidsengroep Noord-Nederland
Beheers Overleg Groep Texel
Beheers Overleg Groep Vlieland
Beheers Overleg Groep Terschelling
Beheers Overleg Groep Ameland
Beheers Overleg Groep Schiermonnikoog
Produktschap Vis

Samenstelling expertgroep

In de expertgroep hebben deskundigen zitting namens de volgende organisaties:

IMARES Institute for Marine Resources & Ecosystem Studies
SOVON Vogelonderzoek Nederland
Staatsbosbeheer / Natuurmonumenten
Wadvaarders
LNV - DRZ Noord
LNV - Waddenunit